

NORGES HØYESTERETT

Den 14. juli 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Bergh og Høgetveit Berg i

HR-2020-1471-U, (sak nr. 20-099895STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Benedict de Vibe)

mot

Påtalemyndigheten (politivadokat Marianne Foyn Ranheimsæter)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over kjennelse om fortsatt fengsling.
- (2) A ble 23. april 2020 siktet for overtredelse av straffeloven § 355 (ildspåsettelse). Ved Vestfold tingretts kjennelse 24. april 2020 ble siktede i medhold av straffeprosessloven § 171 første ledd nr. 2 og 3, jf. § 185, varetektsfengslet til 22. mai 2020. Fengslingsfristen er senere forlenget, sist til 26. juni 2020 ved tingrettens kjennelse av 30. mai 2020.
- (3) Påtalemyndigheten begjærte 16. juni 2020 siktede fortsatt fengslet i inntil åtte uker under henvisning til straffeprosessloven § 185 første ledd. Fengslingsgrunnlaget var gjentakelsesfare, subsidiært straffeprosessloven § 172 bokstav a.
- (4) Vestfold tingrett avsa 26. juni 2020 kjennelse der siktede ble varetektsfengslet i seks uker under henvisning til straffeprosessloven § 171 nr. 3.
- (5) Siktede anket kjennelsen til lagmannsretten. Anken gjaldt forholdsmessighetsvurderingen.
- (6) Agder lagmannsrett avsa 2. juli 2020 kjennelse om at siktede holdes varetektsfengslet i inntil fire uker. Fengslingsfristen ble redusert fordi lagmannsretten, sett hen til siktedes helsetilstand, fant at fengslingsvilkårene bør prøves på nytt etter fire uker.
- (7) A har anket kjennelsen til Høyesterett. Anken gjelder forholdsmessighetsvurderingen og omfatter både saksbehandlingen og lovanvendelsen.
- (8) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og vist til at de tiltrer tingrettens kjennelse og premisser.

- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovforståelse, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 2 og 3. Når det gjelder forholdet til Grunnloven og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), kan utvalget også prøve den konkrete rettsanvendelsen, men ikke lagmannsrettens bevisbedømmelse.
- (10) Forsvareren gjør gjeldende at fortsatt varetektsfengsling ikke er forholdsmessig fordi A i fengselet ikke mottar tilfredsstillende helsehjelp for sine psykiske plager.
- (11) I sin kjennelse 30. mai 2020, ved forrige fengslingsforlengelse, uttalte tingretten:
- «Siktede opplyser om betydelige psykiske helseplager og manglende oppfølging i fengselet. Retten har tidligere lagt til grunn at siktede får tilstrekkelig helsehjelp i fengselet. Siktede opplyser at det ikke stemmer. Retten forutsetter nå at fengselet og politiet prioriterer å gi siktede adekvat helsehjelp, herunder undersøkelse av lege/psykiater og eventuell medisinerings. Dersom siktedes helsetilstand ikke gis videre oppfølging av fengselet, vil dette kunne føre til at videre fengsling blir uforholdsmessig.»
- (12) I den kjennelsen som nå er påanket, uttaler lagmannsretten:
- «Fengsling i fire uker er ikke et uforholdsmessig inngrep, jf. straffeprosessloven § 170 a. Det vises til sakens alvor, og at siktede må påregne en lengre fengselsstraff. Forsvarer har med styrke gjort gjeldende at siktede ikke får nødvendig helsehjelp i fengslet. Lagmannsretten bemerker at dette ikke alene kan gi grunnlag for løslatelse. Dersom siktede er syk, skal han overføres til fengslets helseavdeling, eller annet tilsvarende sted for behandling. Det vises for øvrig til tingrettens drøftelse av siktedes helsesituasjon på side 6-7 i kjennelsen.»
- (13) Det følger av pasient- og brukerrettighetsloven at enhver har rett til nødvendig helsehjelp. Det må følge av dette at dersom en varetektsfengsling innebærer at den siktede ikke mottar hjelp som er tilstrekkelig til å oppfylle minstekravene til nødvendig helsehjelp, vil det normalt foreligge et uforholdsmessig inngrep, jf. Grunnloven § 94 første ledd og straffeprosessloven § 170 a. Lagmannsretten har dermed tatt et uriktig utgangspunkt når den bygger på at det ikke alene kan gi grunnlag for løslatelse at siktede ikke får nødvendig helsehjelp.
- (14) Det som skal vurderes, må være om den helsehjelpen siktede mottar, oppfyller minstekravene og dessuten er tilstrekkelig til at fortsatt fengsling etter en samlet vurdering ikke innebærer et uforholdsmessig inngrep. Lagmannsretten har ikke foretatt noen selvstendig vurdering av dette. Tingrettens drøftelse, som lagmannsretten viser til, beskriver bare en begrenset kontakt med helsetjenesten i fengslet. Det fremstår som uklart om de forutsetningene som tingretten bygde på i sin kjennelse 30. mai 2020, er fulgt opp. Tingretten har ved sin gjennomgang også trukket frem kontakt med en oppnevnt rettsmedisinsk sakkyndig. Til dette bemerker utvalget at en slik kontakt ikke har noe behandlingsformål.
- (15) Etter dette foreligger det mangler ved lagmannsrettens lovforståelse og begrunnelse som kan ha virket inn på avgjørelsen, jf. straffeprosessloven § 385 andre og tredje ledd, jf. § 343 første ledd. Kjennelsen må da oppheves.
- (16) Ankeutvalgets kjennelse er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Espen Bergh
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)